

TÁMOP 2.2.2. - A pályorientáció rendszerének tartalmi és módszertani fejlesztése

# Életpálya-tanácsadás

Pályorientációs foglalkozásokon/órákon használható gyakorlatok



**SZÉCHENYI TERV**

# Tartalom

<b>1. Bevezető .....</b>	<b>2</b>
<b>2. Az érdeklődés .....</b>	<b>2</b>
Érdeklődés 1.....	3
Érdeklődés 2.....	4
Érdeklődés 3.....	5
Érdeklődés 4.....	5
Érdeklődés 5.....	6
<b>3. Képességek megismerése .....</b>	<b>7</b>
Képesség 1.....	7
Képesség 2.....	7
Képesség 3.....	8
Képesség 4.....	8
Képesség 5.....	8
<b>Kommunikációs képesség fejlesztésére javasolt feladat: .....</b>	<b>9</b>
1. feladat.....	9
2. feladat.....	9
3. feladat.....	9
4. feladat.....	9
5. feladat.....	10
6. feladat.....	10
7. feladat.....	11
8. feladat.....	11
<b>4. Az érték .....</b>	<b>12</b>
1. feladat.....	12
2. feladat.....	13
3. feladat.....	13
<b>5. A munkamód .....</b>	<b>13</b>
1. feladat.....	14
2. feladat.....	14
<b>6. A szakmaismeret.....</b>	<b>14</b>
Szakmaismeret 1.....	14
Szakmaismeret 2.....	15
Szakmaismeret 3.....	15
Szakmaismeret 4.....	16
Szakmaismeret 5.....	17
Szakmaismeret 6.....	17

## **Pályaorientációs foglalkozásokon/órákon használható gyakorlatok**

### **1. Bevezető**

A reális önismereten alapuló pályaválasztási döntés szempontjából elengedhetetlen a személyiség következő részeinek feltárása:

- a diák érdeklődési köre,
- a diák legjobb képességei,
- a diák munkával kapcsolatos értékrendszere,
- a diák által preferált munkamódok.

Mindezek mellett fontos, hogy a diákok *szakma- és pályaismerete* is bővüljön, ezért érdemes mindegyik önismereti részt szakmaismereti elemekkel is színesíteni. Ebből a szempontból nagy segítséget jelenthetnek a Nemzeti Pályaorientációs Portálon elérhető következő eszközök:

- [Foglalkozás-bemutató mappák \(FEOR-08 szerint\)](#)
- [Foglalkozás-bemutató filmek](#)
- [FEOR-08 foglalkozáskereső](#)

A következőkben összegyűjtött feladatok segítséget nyújtanak azoknak a főként általános iskolai tanároknak, osztályfőnököknek, mentortanároknak, akikhez a diákok pályaválasztási kérdésekkel fordulnak.

### **2. Az érdeklődés**

Az ember érdeklődése életkoronként folyamatosan változik. Más határozta meg az érdeklődésünket tizenévesen, más a harmincas éveinkben, és megint más lesz jellemző idősebb korunkban. Nagyon fontos, hogy a pályaválasztás előtt állóknak segítséget nyújtsunk a kialakult érdeklődés meghatározásában, illetve az ahhoz kapcsolható szakmák/foglalkozások bemutatásában.

A diákok nagy része arra a kérdésre, hogy „Mi érdekel a legjobban? Mít csinálsz szívesen?“, nagy százalékban a következőket válaszolja: „Nem tudom.”, „Semmi.”, „Minden.”. Ebből kiindulni természetesen nem lehet, noha abból a szempontból ezek a válaszok igazak, hogy a fiatalok többsége nem képes meghatározni, hogy mi az a tevékenység, amit ő – akár munkájaként – is szívesen végezne. Ennél jóval egyszerűbb azon tevékenységek felsorolása, ami szóba sem jöhet.

Hogy miért fontos, hogy olyan szakmát válasszunk magunknak, ami megfelel az érdeklődésünknek? Bizonyított tény, hogy azok az emberek sikeresebbek, elégedettebbek a munkájukban, akik olyan területen dolgoznak, amelyik megfelel az érdeklődésüknek.

A következő néhány feladat segít megmutatni azokat a tevékenységeket, amelyek mentén elindulhatunk.

### **Érdeklődés 1.**

A feladatot egy ráhangoló gyakorlattal kezdjük: A tanár mutat egy mozdulatot, pl.: dobant a lábával egy picit. A következő diáknak ezt a mozdulatot kell felerősíteni, úgy, hogy pl.: nagyobbat dobant a lábával, vagy hangot ad hozzá. Így folytatják tovább, amíg mindenki a végére nem ér.

Ezt követően 10-15 diák feláll egy sorban, és az első diák elmutogat egy olyan tevékenységet, amit szívesen végez. Nem kell az egész folyamatot, hanem csak annak egy részét (pl. ha valaki szeret főzni, akkor sózás vagy kóstolás, vagy kevergetés...stb. mozdulatot.). A sorban következők mindig kiegészítik vagy felerősítik az előző mozdulatot. Ezt addig csinálják, amíg a mozdulat a sor végére nem ér. Az utolsónak ki is kell mondania hangosan azt a tevékenységet, amiről azt gondolja, hogy szó van. Az első játékos még mindig nem szólalhat meg, hanem a sorban visszafelé haladva mindenki elmondja, hogy ő mire is gondolt valójában, mi az, amit ő bemutatott. Utolsóként az első játékos mondja el, hogy mi volt a kiinduló cselekvés.

Az első cselekvéshez (érdeklődési körhöz) szakmákat lehet gyűjteni.

Pl.: főzés: cukrász, szakács, vendéglős, pék, stb.

→ Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési eséllyel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.



## **Érdeklődés 2.**

Az osztályban minden gyerek gyűjtse össze és írja le azokat a tevékenységeket, amiket szívesen csinál szabadidejében. Írhatnak olyat is, amit csak szívesen csinálnának, de valamilyen körülmény miatt nem tehetik meg. (pl. anyagi okok, nincs a településen rá lehetőség, stb.)

Ha ez megvan, akkor mindenki mondja el, hogy miket írt a lapjára, és ezt a tanár gyűjtse össze a táblán. Minden csak egyszer kerüljön fel a táblára. Nagy létszámú osztálynál a diákok ezt a lépést 5-6 fős csoportokban dolgozva végzik el.

Miután elkészült a közös lista, a gyerekek csoportosítsák a tevékenységeket a szerint, hogy melyek azok, amiket egyedül végeznek (olvasás, zenehallgatás, számítógépezés, stb.), és melyek azok, amiket csoportosan. Ebből természetesen még nem az következik, hogy azoknak a diákoknak, akik a legtöbb kedvelt tevékenységüket egyedül végzik, mindenképpen olyan foglalkozást kell ajánlani, ami nem igényli a csoportmunkát, de jó kiindulási alapot teremthet egy pályaválasztási beszélgetéshez.

A lista csoportosítható úgy is, hogy a diákok szerint melyik az a tevékenység, amelyikkel lehet, és melyik az, amelyikkel nem lehet pénzt keresni. Itt a tanárnak is nagy szerepe lesz, és szüksége lesz kellő pályaismeretre is. A cél az, hogy minél több szakmát, foglalkozást gyűjtsünk az adott tevékenységi körhöz. A legjobb ezt a feladatot kiscsoportokban végezni, hogy minél több pálya szóba kerüljön.

→ Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

### **Érdeklődés 3.**

A táblára egy önként jelentkező elkezd rajzolni egy tevékenységet. (pl.: focizás) Csak egy vonallal rajzolhat, a filcet nem emelheti fel a tábláról. Ha valakinek van tippje arra, hogy mi lehet a rajz, jelentkezéssel jelzi. Aki leggyorsabban jelentkezett, kimegy a táblához, és a rajzot készítő diák fölébe súgja, hogy szerinte mi lehet az a tevékenység. Ha nem találta ki, visszamegy a helyére. Ha kitalálta, akkor ő folytatja a rajzot. A feladatnak akkor van vége, ha mindenki kitalálta az adott érdeklődési kört. Az így kialakult érdeklődési körhöz lehet gyűjteni még kapcsolódó érdeklődési területeket. Pl.: focihoz – kézilabda, kosárlabda, egyéb sportok. Amelyik érdeklődési terület a legtöbb diákra jellemző, azokhoz kapcsolódóan szakmákat is lehet gyűjteni.

→ Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

### **Érdeklődés 4.**

Nagyon jó kiindulási alapja lehet az érdeklődési körnek a kedvenc tantárgy meghatározása. Minden tantárgyat kis kártyákra írunk, amiből a diákok húzhatnak. A kártyákat az osztály létszámának és a tantárgyak számának figyelembevételével kell elkészíteni úgy, hogy minden diák húzhasson kártyát. ( Pl.: 32 fős osztályban: 4 magyar, 4 történelem, 4 biológia, 4 fizika, 4 matematika, 4 testnevelés, 4 kémia, 4 földrajz) Majd ezt követően kiscsoportban dolgoznak. Azok kerülnek egy csoportba, akik azonos tantárgyat húztak. A diákoknak a tantárgyakhoz minél több kapcsolódó szakmát kell gyűjteniük. Miután végeztek, mindegyik csoport felolvassa a saját listáját. Ha a másik csoport még ki tudja azt

egészíteni újabb szakmával, akkor azt is mellé írják. Természetesen lesznek olyan szakmák, amelyek több helyen is előfordulnak.

→ Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

## **Érdeklődés 5**

A diákok gondolják végig, hogy milyen jellegű munka érdekelné őket. Kikkel, mikkal és hol szeretne a későbbiekben dolgozni? Fontos tisztán látni, hogy emberekkel vagy inkább gépekkel dolgozna. Fizikai vagy szellemi munkát végezne-e? Dolgozna-e laboratóriumban, irodában vagy inkább a természetben érzi jól magát? Szívesen meghallgatja-e a másik embert, szívesen segítene-e másokon? Ezek alapján próbálják meg a diákok egy érdeklődési listát felállítani, a tanár segítségével, szakmacsoportokat vagy konkrét szakmát rendeljenek hozzá.

Az érdeklődés vizsgálatával több kérdőív is foglalkozik. Ezek egy része elérhető a honlapon is. [Kérdőívek](#).

Az érdeklődés vizsgálatával a FIT irodákban, illetve a munkaügyi kirendeltségeken a munkavállalási tanácsadóknál elérhető „tájélor-érdeklődés” vizsgálor kérdőívek is foglalkoznak. Előnye, hogy nem csak szakmacsoportot, hanem konkrét szakmát is megad. Bár a konkrét szakmát óvatosan kell kezelni, célravezetőbb, ha a kérdőív értékelésében megjelenő szakmacsoportokat vesszük irányadónak. Természetesen ez csak iránymutatás, soha nem szabad egyetlen kérdőív eredményét végérvényesnek tekinteni.

Az érdeklődés vizsgálatával több szakmát, szakmacsoportot is megismertünk. Kérjük meg a diákokat, hogy írják fel a lapra azokat a szakmát, amiket érdekesnek találnak, akár még dolgoznának is benne. Még ne szűkítsék a listát, próbáljanak minél többet felírni a lapra!

### **3. Képességek megismerése**

Képesség fogalmának tisztázása az első lépés. Fontos, hogy a diákok különbséget tudjanak tenni képesség és tulajdonság között. A képesség fogalmát természetesen könyvből is fel lehet olvasni, de sokkal hatékonyabb és maradandóbb, ha azt a diákok maguk fejtik meg.

A definíciót előre ki lehet nyomtatni, és szétvágni. A puzzle darabkát a teremben előzetesen el kell rejteni, és a diákok feladata lesz a részek megkeresése, és összeillesztése. (lehet pl. 3 csoport, de akkor a definíciót 3 példányban 3 különböző színű lapra nyomtatva, majd szétvágva kell a teremben elrejteni)

A definíció megismerése után közösen képességeket gyűjtenek, amiket a tanár a táblára ír. A cél minél több képesség összegyűjtése. A tanár feladata a fogalmak elmagyarázása, meghatározása. Hogy szemléletesebb legyen, egy-egy képességhez szakmákat is lehet példaként említeni:

pl.: fizikai teherbírás – kőműves, matematikai képesség – kereskedő .. stb.

#### **Képesség 1.**

A diákok az Internet segítségével gyűjtsenek képességgel kapcsolatos idézetek. Minden diák válasszon ki ezek közül egyet, amelyik nagyon tetszik neki, és indokolja meg, hogy miért. Mit jelent számára az idézet. Mit gondol a képességekről.

#### **Képesség 2.**

A saját képességeink reális megismerésében a környezetünkre támaszkodhatunk. Hiszen, ha a legjobb barát, tanár, szülő is ugyanazon képességeket tart erősnek, mint maga az egyén, akkor a képességről alkotott kép valószínűen reális.

Mindenki választ magának egy párt, lehetőleg olyat, akit a legjobban ismer az osztályból. Mindenki felírja egy lapra azokat a képességeit, amikről azt gondolja, hogy a



legerősebbek, amiben a legjobb. Természetesen lehet többet is írni. Ha végeztek, kicserélik egymással. Ha van olyan képesség, amiről a társa úgy érzi, hogy abban nem erős, vagy még tud esetleg olyat, amiben erős a társa, de nem írta fel a lapra, akkor azt oda írhatja.

A feladatot megbeszélés követi a tanár segítségével:

- Miért érzed úgy, hogy azok a legerősebb képességeid?
- Milyen tevékenységek alatt mutatkozik meg, hogy ebben vagy a legjobb?

### **Képesség 3.**

Az Activity játék mintájára a diákok egyenként kártyát húznak, amin a tanár által felírt foglalkozások szerepelnek, illetve az, hogy azt rajzolva, mutogatva, vagy körülírva kell-e bemutatni a többieknek. Az utóbbihoz lehet tiltó szavakat is felírni, hogy melyek azok a szavak, amelyeket a körülírás alatt nem szabad kimondani.

A többiek feladata az adott foglalkozás kitalálása. Ha megvan a szakma, akkor ahhoz össze kell gyűjteni azokat a képességeket, és akár tulajdonságokat is, amik az adott szakmára a legjellemzőbbek.

Pl.: Fodrász: kézügyesség, kreativitás, kapcsolatteremtő képesség, fizikai teherbírás (a napi több órányi állás miatt), jó szín és árnyalatok látása.

### **Képesség 4.**

A diákok 3-4 fős kiscsoportban dolgoznak. Mindegyik csoport kap egy-egy képességet tartalmazó kártyát, és ahhoz minél több foglalkozást kell gyűjteniük. Az a csapat győz, aki a legtöbb szakmát írja az adott képességhez.

### **Képesség 5. – egyes képességek fejlesztése:**

## **Kommunikációs képesség fejlesztésére javasolt feladat:**

### **1. feladat**

Otthonról mindenki hozzon olyan tárgyat, amit érdekesnek tart, vagy számára különleges. A tárgyakat letakarjuk, és mindenki egyenként húz belőle egyet. Amint a diák kihúzza a tárgyat, azonnal meg kell próbálnia azt „eladni”. A lényeg, hogy minél érdekesebbé tegye azt a többiek számára.

### **2. feladat**

A tanár kihív egy gyereket a táblához, és megkéri, hogy fordítson hátat az osztálynak. A diák kezébe ad egy tárgyat úgy, hogy az osztály többi tagja azt ne lássa. A feladat az, hogy a tárgyat nevén nem nevezve körül kell írnia a többieknek, úgy, hogy kitalálják azt. Akinek van tippje, jelentkezik, és a tanár hozzá lép, és meggyőződik a tipp helyességéről. A cél az, hogy mindenki kitalálja, hogy milyen eszközt tarthat társuk a kezében. A feladat közben fontos a koncentráció, és a tanárnak érdemes azt is megfigyelni, hogy az egyes diákok milyen jellemzőit emelik ki az adott eszköznek (funkció, szín, anyag, értéke, stb.).

### **3. feladat**

A tanár egy rövid mondatot súg az egyik diák fülébe. „Ma reggel cukor nélkül ittam a kávémat.” Ezt az üzenetet a diáknak úgy kell továbbadnia, hogy a mellette ülő fülébe súgja az üzenetet, de úgy, hogy azt átfogalmazza. Fontos, hogy azokat a szavakat, amiket hallott, azt nem mondhatja ki még egyszer. Tehát tilos kimondania a „ma”, „reggel”, „cukor”, „nélkül”, „ittam”, „kávémat” szavakat. Például lehetne az, hogy: „Ébredés után kortyoltam egy feketét, ami nem volt édes.” Annál érdekesebb a játék, minél többen részt vesznek benne. Az utolsó embernek hangosan ki kell mondani azt a mondatot, amit a fülébe súgtak. Nagy valószínűséggel már teljesen más lesz, mint az alapmondat. Sorban visszafele haladva mindenki kimondja azt a mondatot, amit a társa a fülébe súgott. Érdemes megfigyelni, hogy hogyan alakultak a mondatok. A játék fejleszti a kommunikációt, szókincset, és nem utolsó sorban a kreativitásra is nagy szükség lesz.

### **4. feladat**

Az osztályban a gyerekek körbe állnak. A tanár fog egy labdát a kezében, és elkezd egy mesét. „Egyszer volt, hol nem volt...” és odadobja valakinek a labdát. Akinek a labdát dobja, annak folytatni kell a mesét. A játék alatt a labdának mindenkihez legalább kétszer el kell jutnia. A játék alatt a gyerekeknek kell kitalálniuk a mesét, annak cselekményét szabadon alakíthatják.

A második körben a diákok előre gyártott szó-cetliket kapnak, amelyek lehetnek az aktuális tananyag kulcsszavai is. Amelyik gyerekhez érkezik a labda, a cetlin szereplő fogalmat be kell építenie a történetbe.

### **5. feladat**

A tanár 7 gyereket kiküld az osztályból. Egy önként jelentkezőnek felolvas egy kb. 15 soros történetet. Fontos, hogy minél több információt tartalmazzon a történet. A történetet csak egyszer lehet felolvasni. Ezután egyesével behívják a diákokat. Az önként jelentkező, aki meghallgatta a történetet, megpróbálja elmesélni a hallottakat. Majd megint behívnak egy diákot, és az, aki az előbb a történetet hallgatta, most megpróbálja elmondani az újonnan bejött osztálytársának azt, amire emlékszik a történetből. Ez egészen addig folytatódik, míg az utolsó diák is be nem jön, és meg nem hallgatja a történetet.

Azok a gyerekek, akik nem vesznek részt benne, figyelik, hogy mikor melyik információ veszik el. Ők akár nyomtatva meg is kaphatják a történetet.

### **6. feladat**

A tanár egyszerű utasításokat előre felír egy kártyára. Az egyik diák kihúzza egy kártyát, és nonverbális kommunikáció útján, végrehajtatja valamelyik osztálytársával az utasítást. Pl.: „Valamelyik osztálytársad két széket cseréljen ki egymással. Valamelyik osztálytársad rajzoljon egy virágot a táblára, majd törölje le.”

## 7. feladat

Telefonon történő beszélgetések szimulálása. Pályaorientációs szempontból nem csak a pályaválasztás, hanem a munkahelykeresés és az önmenedzselés is nagyon fontos. Ezért kiemelt jelentősége van annak, hogy a diákok ki tudják fejezni saját magukat, és érthetően, tömören és lényegre törően tanuljanak meg fogalmazni. Ehhez szimulálhatunk telefonon történő álláskeresést kitalált újsághirdetésre vagy hirdetés nélküli érdeklődést. Fontos, hogy a tanár javítsa a hibákat, és segítsen a diákoknak a szimulált kapcsolatfelvételen.

## 8. feladat

A diákokat a tanár párba állítja. Lehetőség szerint a legjobb barátok ne legyenek párban. Párválasztásra jó módszer, ha a diákok körbe állnak, becsukják a szemüket, majd az egyik kezüket maguk elé teszik. Lépnek egyet előre, és megkeresik valaki kezét. Akik egymás kezét fogják, ők lesznek 1 pár. A pár tagjai lehetőséget kapnak arra, hogy 5 perc alatt megbeszéljék az előző hétvége történéseit. Majd azután a tanár egy széket tesz az osztály közepére, amire a pár egyik tagja ráül. A másik fél az ülő diák vállára teszi a kezét, és E/1 személyben beszél arról a diákról, aki éppen ül. Úgy kell elmesélnie a társa hétvégéjét, mintha az vele történt volna. Fontos, hogy az E/1 személy folyamatosan megmaradjon. A többiek kérdezhetnek is. Nyilván lesz olyan, amire a pár nem tért ki, de annál érdekesebb a feladat. A gyakorlat nem csak a kommunikációt fejleszti, hanem az empátiás készséget is.

A képességek vizsgálatával több kérdőív is foglalkozik. Ezek egy része elérhető a honlapon is. [Kérdőívek](#).

A képességek vizsgálatával a FIT irodákban, illetve a munkaügyi kirendeltségeken a munkavállalási tanácsadóknál elérhető „tájékozó-képesség” és „képességeim” kérdőívek is foglalkoznak.

Előnye, hogy nem csak szakmacsoportot, hanem konkrét szakmát is megad. Bár a konkrét szakmát óvatosan kell kezelni, célravezetőbb, ha a kérdőív értékelésében megjelenő szakmacsoportokat vesszük irányadónak. Természetesen ez csak iránymutatás, soha nem szabad egyetlen kérdőív eredményét sem végérvényesnek tekinteni.

A képesség vizsgálatával több szakmát, szakmacsoportot is megismertünk. Kérjük meg a diákokat, hogy az érdeklődés vizsgálatok utáni listájukat egészítsék ki, vagy szűkítsék azokkal az ismeretekkel, amiket magukról és a szakmákról szereztek.

#### **4. Az érték**

Társadalmi- és történelmi koronként az értékrendszer folyamatosan változik. De az életünk folyamán is eltérően vélekedünk bizonyos dolgokról, hiszen saját értékrendszerünk is változik. Pályaválasztás szempontjából igen fontos a munkával kapcsolatos értékek megismerése. Ha pályaválasztás előtt állunk, fontos, hogy tisztában legyünk saját érdeklődési körünkkel, képességeinkkel, és a munkával kapcsolatos értékeinkkel, azzal, hogy a leendő munkával kapcsolatosan milyen elvárásaink vannak.

Első lépésként az érték fogalmával kell a diákokat megismertetni. Ez történhet a képesség fogalmának megismertetésénél használt módszerrel is, vagy akár a tanár is ismertetheti a definíciót.

##### **1. feladat**

A diákok értékeket sorolnak fel, amiket a tanár felír a táblára. Ezek először nagy valószínűséggel anyagi eredetűek lesznek (pl.: pénz, autó, ház, ékszer, stb.). Ha ezeken nem lendülnek túl, akkor a tanárnak kell segítenie, és ösztönözni a diákokat egyéb értékek felsorolására is (pl.: egészség, család, stb.).

Ezek az értékek aztán csoportosíthatók:

- anyagiak
- társas kapcsolatok
- megbecsülés, elismerés
- biztonság, stb. a felsorolt értékektől függően.

E feladat részeként lehet beszélgetni egyes értékekről, hogy azok kinek miért fontosak, azok mit jelentenek az egyének számára.

## **2. feladat**

4-5 fős kiscsoportokban munkához kapcsolatos értékeket gyűjtenek a diákok. Hívjuk fel a figyelmüket arra, hogy minél több olyan „elvárást” írjanak, ami fontos nekik a jövőbeni munkájukkal kapcsolatban. Pl.: kedves kollégák, magas fizetés, 8 órás munkarend, változatos munka, sok elismerés, önállóság, alkalmazotti munka, vállalkozói munka, kiszámítható munka, alkotás, munkahely-lakhely közelsége, stb. A cél, hogy minél több ilyen gyűjtsenek össze. Miután minden csoport összegyűjtötte ezeket, felolvassák, és a tanár felírja a táblára.

Ezután minden diák egyénileg összeállítja a saját maga „munka-érték” listáját, amit bemutat az osztálynak. A tanár hívja fel a diákok figyelmét arra, hogy a listán fontossági sorrendet állítsanak fel.

## **3. feladat**

Az előző listáról mindenki válassza ki azt a 2-3 munkával kapcsolatos értéket, ami számára a legfontosabb. Ha vannak olyan diákok, akik ugyanazokat az értékeket emelték ki, akkor ők akár együtt is dolgozhatnak tovább.

Ezután próbáljanak meg a közvetlen környezetükből példát hozni az általuk felállított értékekre. Pl.: magas fizetés, 8 órás munka, jó fej főnök. → Gondolják végig, hogy az ismerőseik (szülő, idősebb testvér, stb.) közül vannak-e olyanok, akik ilyen munkahelyen dolgoznak. A cél az, hogy realitásabban lássák a munkahelyeket, munkakörülményeket.

A munkával kapcsolatos értékek megismerésével tovább szűkíthető az a lista, amit az érdeklődés, illetve a képességek megismerése kapcsán készítettek a diákok.

## **5. A munkamód**

A munkamód meghatározásával a tanár bevezeti az új témát. A definíció átadása ezúttal is történhet puzzle formájában. Ehhez fontos azt is megbeszélni, hogy mit nevezünk munkának.



## **1. feladat**

A diákok egyenként felírják egy lapra, hogy szerintük mi a munka, majd ezt felolvassák, és a tanár segítségével megbeszélik az elhangzottakat. A feladat lényege, hogy a diákok megértsék a munkavégzés fontosságát. A felsorolás lehet egy vitaindító része is: „Csak az a munka, miért pénzt kapunk?” (Isd. önkéntes munka)

## **2. feladat**

„Ha a munka élvezet, az élet gyönyörű. Ha a munka kötelező, az élet rabság” (Maxim Gorkij)

A tanár felírja a fenti idézetet a táblára, és a diákok a tanár vezetésével megbeszélik, hogy mit jelent az idézet. Fontos, hogy a diákok megértsék a pályaválasztási döntés fontosságát.

Miután a diákok megismerkedtek a munkamód fogalmával, és saját maguknak is meg tudták fogalmazni azt, hogyan viszonyulnak a munkához, az előzőleg készített lista tovább szűkíthető.

## **6. A szakmaismeret**

Pályaválasztás szempontjából az önismeret mellett nagy szerepe van a megfelelő szakmaismeretnek. Nagyon fontos, hogy a pályaválasztás előtt állók minél több szakmát ismerjenek meg, hiszen a választás csak úgy lehet reális és megalapozott, ha nem csak a közül az 5-10 szakma közül választanak, amelyekkel a környezetükben találkoznak. (szülők foglalkozása, ismerősök szakmája, stb.) Érdeemes megkérdezni a diákokat, hogy mit gondolnak arról, hogy hány szakma létezik ma Magyarországon. Megdöbbentően alacsony számot fognak mondani.

### **Szakmaismeret 1.**

Fogalommagyarázat: A diák ismerje meg, hogy mi a különbség foglalkozás, szakma, és hivatás között.

Ismertessük meg a diákokkal az életpálya és az élethosszig tartó tanulás (LLL) fogalmát is. Hívjuk fel a diákok figyelmét a formális, a nem formális és az informális tanulás különbözőségére.

### **Szakmaismeret 2.**

A tanár magában mondja az ABC-t, majd egy diák megállítja. A kapott betűvel 3 perc alatt minél több szakmát kell írniuk a diákoknak. Az idő lejártá után valaki felolvassa a saját listáját. Azokat a szakmákat, amiket más is írt, le kell húzni a listáról. Ha még van olyan diák, aki írt olyan szakmát, ami még nem hangzott el, akkor ő is elmondja a még el nem hangzott foglalkozásokat. Természetesen neki is csak az maradhat a listáján, amit más nem írt. Az nyeri a játékot, aki a legtöbb olyat írta, ami még nem hangzott el. A következő körben már ő mondja az ABC-t. Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

### **Szakmaismeret 3.**

Egy nagyméretű csomagolópapírt 3 vagy 4 részre osztunk, és filccel bejelöljük a részeket. Mindegyik kijelölt részhez ül egy diák, és ír egy olyan foglalkozást, ami a neve kezdőbetűjével kezdődik. („B” változat: Mindenki olyan szakmát ír, amit később ő maga is szívesen végezne.)

Miután mindenki felírt egy szakmát, fordítanak az óramutató járásával megegyező irányba egy negyedét (ha hárman vannak, akkor hármát), és a szakmák alá 2 perc alatt olyan eszközöket és tárgyakat írnak, ami az adott szakmára jellemző. A két perc letelte után megint fordítanak a lapon, és megint eszközöket írnak fel. Mindenki írjon mindenki szakmájához

eszközöket! A feladatnak akkor van vége, ha mindenki elé visszakerült az általa felírt szakma, és a társai által meghatározott eszközök.

A cél, minél több szakma megismerése. Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

#### **Szakmaismeret 4.**

Az „*Amerikából jöttem játék*” mintájára két gyerek kimegy a teremből, és kitalálnak valamilyen foglalkozást. A táblára felírják a kitalálendő szakma első és utolsó betűjét, és a többieknek megpróbálják a foglalkozást bemutatni. Beszélni nem lehet, csak mutogatni. Aki kitalálja a feladványt, az választhat magának párt, akivel a következő feladványt bemutatja. A cél, minél több szakma megismerése.

Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

## **Szakmaismeret 5.**

Mindenki a saját nevének kezdőbetűjével (vagy a neve összes betűjével) mond egy foglalkozást. A cél, minél több szakma megismerése.

Az így kapott szakmákkal érdemes tovább dolgozni. Ehhez a következő kérdéskörök mentén lehet haladni:

- Milyen képesség kell az adott szakma betöltéséhez?
- Van-e valamilyen egészségügyi korlátozó vagy kizáró tényező, amivel esetleg az érdeklődő rendelkezik?
- Hol és mennyi ideig tart a képzés?
- Milyen elhelyezkedési esélyekkel bír az adott területen végző?
- Előreláthatólag milyenek lesznek a munkakörülményei?

Ehhez segítséget nyújt a [www.eletpalya.munka.hu](http://www.eletpalya.munka.hu) oldalon található foglalkozások, vagy szakképesítések link.

## **Szakmaismeret 6.**

Szakmakidobó. Körben állnak a diákok, egyikük kezében egy kislabda. Mond egy foglalkozást, és odadobja valakinek a labdát (akinek dobja, annak a nevét is kimondja a félreértések elkerülése végett). Akinek ment a labda, az a foglalkozás utolsó betűjével kell, hogy mondjon egy másik foglalkozást. Ha előre meghatározott idő alatt (pl. 10 mp.) tud mondani szakmát, akkor a dobó esik ki, ha nem, akkor ő maga. Az nyer, aki utoljára bent marad.



Nemzeti Fejlesztési Ügynökség  
[www.ujszecsenyiterv.gov.hu](http://www.ujszecsenyiterv.gov.hu)  
06 40 638 638



MAGYARORSZÁG MEGÚJUL



A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.